

1. Dades de l'assignatura

NOM DE L'ASSIGNATURA: SOCIOLOGIA

CODI DE L'ASSIGNATURA: 622008

ENSENYAMENT: TREBALL SOCIAL

CURS ACADÈMIC: 2007/08

TIPUS D'ASSIGNATURA: TRONCAL

IMPARTICIÓ: SEMESTRAL (PRIMER SEMESTRE)

GRUPS: M1 i T1

CRÈDITS: 7,5 (CRÈDITS TEÒRICS: 6, CRÈDITS PRÀCTICS 1,5)

LLENGUA: CATALÀ

DEPARTAMENT: SECCIÓ DEPARTAMENTAL DE TREBALL SOCIAL I SERVEIS SOCIALS - TEORIA I HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ (THE).

PROFESSORA: MARTA LLOBET ESTANY

mllobet@ub.edu

Tutories 1er semestre: dimecres 11,30h a 12,30h. i de 18,30h. a 19,30h.

2. Objectius d'aprenentatge en l'assignatura

Fer comprendre l'objecte fonamental de les Ciències Socials i dotar als alumnes de treball social d'una perspectiva sociològica que els ha de capacitar per analitzar la realitat social. Establir relacions entre fenòmens diversos, i conèixer les estructures que ens expliquen la formalització de les relacions socials. Aquesta aproximació i coneixement de la perspectiva sociològica s'entén com una eina indispensable per a la seva pràctica professional.

a) Coneixements

- Clarificar conceptes, teories i tècniques pròpies de la Sociologia.
- Aprendre a observar, identificar i analitzar els fets i situacions socials interrelacionant la mirada micro i macro sociològica.
- Descobrir i conèixer les trans-formacions que vivim en la societat actual.
- Conèixer i interpretar els factors estructurals que generen la desigualtat i l'exclusió des d'una mirada multidimensional.
- Facilitar la interpretació i comprensió dels fets i problemes socials propis de la nostra societat en connexió amb la pràctica del Treball Social.
- Conèixer les necessitats humanes, en especial dels grups que estan en una situació més vulnerable i desigual.

b) Habilitats

- Capacitar per una identificació i anàlisi crític dels fets i problemes socials.
- Poder identificar situacions de canvi, trans-formació i evolució de la realitat social.
- Aprendre a utilitzar un instrument metodològic i tècnic que ens permeti estudiar de forma científica la realitat.
- Aprendre a analitzar l'entorn social per establir la naturalesa, la dimensió i la prioritat de les situacions i/o problemes socials.

c) Actituds

- Potenciar el desenvolupament de l'estudiant en tant que actor social, tant a nivell personal com a nivell acadèmic.
- Desenvolupar la capacitat per objectivar els fets i situacions socials.
- Fomentar una actitud de curiositat, d'observació, de sistematització i de crítica científica de la realitat social.
- Fomentar la comprensió i el respecte a la diversitat.
- Identificar els estereotips i prejudicis existents sobre grups o situacions socials relacionades amb la pràctica del Treball Social.
- Potenciar i promoure actitud de respecte, diàleg i de participació.
- Promoure una actitud de compromís i implicació vers allò social.

3. Blocs de continguts i activitats a desenvolupar en cada un dels temes:

TEMA 1. Aprendre a observar i a interpretar la realitat social

- 1.1. La societat com entramat de relacions socials.
- 1.2. La realitat social com objecte de coneixement
- 1.3. Mètode científic i mètodes de la Sociologia
- 1.4. La relació de la Sociologia amb el Treball Social

TEMA 2. L'evolució del pensament sociològic i el desenvolupament de les Ciències Socials.

- 2.1. Els orígens de la Sociologia: revolució industrial, capitalisme i urbanització.
- 2.2. La resposta de la Sociologia als problemes del nou ordre social.
- 2.3. Desenvolupament de la Sociologia a principis del s. XX.
- 2.4. Principals corrents y escoles sociològiques contemporànies

TEMA 3. Cicles, trajectòries i històries de vida

- 3.1. La construcció social de les diferents etapes de la vida: infància, adolescència, joventut, adulta, vellesa.
- 3.2. Edat biològica i l'edat social: desconstrucció de les categories socials
- 3.3. Biografia i vida quotidiana
- 3.4. Els agents socials que intervenen en aquest procés: La família, l'escola, treball, mitjans de comunicació, etc.

TEMA 4. El procés de globalització, conflicte, canvi social i creativitat social. El paper dels moviments socials.

- 4.1. Conflicte i canvi social.
- 4.2. La naturalesa i construcció del canvi social.
- 4.3. El procés de globalització de la vida social.
- 4.4. Els agents socials del canvi : els moviments socials.

- 4.5. Noves formes d'identificació, d'organització i d'acció col·lectiva
- 4.6. L'altermundialització i la creativitat social.

TEMA 5. L'estructura social i el sistema de desigualtats

- 5.1. El concepte d'estructura social.
- 5.2. Sistemes d'estratificació social
- 5.3. El concepte de classe social.
- 5.5. Estructura i relacions de classes en les societats modernes
- 5.6. Mobilitat social: adscripció de classe i assoliment.
- 5.7. Eixos de desigualtat social: classe, gènere, ètnia i edat.
- 5.8. Els sistemes de gènere com a factor d'organització i diferenciació social.

TEMA 6. Control social, desviació, marginació i exclusió social.

- 6.1. Naturalesa i definició del control social.
- 6.2. Control social formal i informal.
- 6.3. Adaptació social, conformitat i desviació.
- 6.4. Desviació, delictes i control.
- 6.5. Exclusió social i pobresa.
- 6.6. La construcció social de l'exclusió.
- 6.7. Les formes de la marginació

4. Metodologia i organització general de l'assignatura

Per tal de potenciar i assolir la relació l'ensenyament<=>aprenentatge segons les diferents situacions i/o possibilitats dels estudiants es proposa la configuració de dos grups:

- A) Aquells estudiants que puguin assistir de forma regular a les diferents sessions al llarg del curs, implicant-se i participant en els diferents treballs.
- B) Aquells estudiants que el seu procés d'aprenentatge sigui bàsicament no presencial i s'hagi de fer des del treball personal, tutoritzat o guiat per la professora.

4.1 Espai aula dinamitzat per la professora

Tenint en compte que aquesta assignatura s'imparteix en el primer semestre, es proposa la realització d'un primer taller per poder conèixer el grup aula. Aquest ens ha de permetre poder compartir i intercanviar diferents informacions :

- Presentació de l'estudiant
- Lloc d'origen i lloc de residència
- Tipus de família i formes de convivència
- Trajectòria formativa i laboral (si existeix)
- Relació de l'estudiant amb la sociologia
- Objectius i expectatives d'aquests estudis

La professora farà una presentació dels aspectes fonamentals, per tal de facilitar i orientar la tasca personal de l'alumne, centrada en l'estudi, comprensió i contrastació dels materials amb la

bibliografia recomanada –estudi que en cap cas podrà ser substituït exclusivament per l'exposició de la professora-

Les classe es combinarà l'exposició de la professora a partir dels continguts bàsics del temari, amb debats amb els estudiants, a partir de la seva mirada, experiències i/o dubtes en relació als diferents temes.

S'utilitzaran diferents materials didàctics (DVD, transparències, esquemes, etc.) segons els continguts de cada mòdul.

4.2. Taller d'observació i interpretació (1,5 crèdits pràctics)

Cada estudiant haurà de realitzar una observació:

- 1- Els estudiants del grup A realitzaran una observació del context social en el que viuen i les transformacions que està experimentant el vostre barri. Per tal de poder guiar aquesta observació es facilitaran unes pautes (dossier electrònic). Un cop realitzada l'activitat els estudiants a l'aula s'agruparan segons zones de residència, contrastaran i intercanviaran les seves observacions, fent especial èmfasi en el aspectes de canvi i elaboraran un informe.
- 2- Els estudiants del grup B observaran una manifestació al carrer o a la via pública, a partir de pautes d'observació (dossier electrònic).

Com a forma d'introducció en alguns tema es projectarà una pel·licula, a partir de la qual es proposa realitzar un treball d'anàlisi i reflexió grupal.

- Es configuraran grups de 5/6 persones.
- Cada grup realitzarà un anàlisi i reflexió de la pel·licula en relació al tema objecte d'estudi a partir d'un guió.

4.3 Espai autònom de l'estudiant

Els estudiants tenen en el programa i per cada tema diferents lectures recomanades que s'hauran de llegir. També disposareu d'altres articles o materials complementaris en el dossier electrònic. Aquestes lectures prèvies pretenen introduir i acompanyar cada un dels temes continguts en el programa.

Es proposa als/les alumnes que s'organitzin en grups de 6 persones i facin les lectures, una síntesi de les mateixes i posin en comú les diferents lectures abans de l'inici de cada mòdul, per tal de poder situar-se de forma activa i crítica, davant les exposicions i debats que es realitzin.

4.4 Dossier electrònic

En aquest espai, l'estudiant podrà trobar la informació general de l'assignatura. El programa, amb la bibliografia recomanada per cada tema, així com els treballs que es proposin realitzar a partir de les projeccions de pel·lícules. Aquest espai també s'utilitzarà com espai de comunicació i informació de la professora amb els estudiants en relació a l'assignatura (veure apartat avis professora).

4.5 La tutoria

L'alumne podrà utilitzar també la tutoria presencial i també la tutoria virtual, com a via per a poder comunicar-se amb la professora i poder plantejar els dubtes, dificultats de comprensió o elements de discussió respecte als continguts de l'assignatura.

Per aquells estudiants que tinguin dificultats en poder assistir i participar de les sessions a l'aula, es recomana que utilitzin aquest espai de tutories per a poder guiar i acompanyar el seu procés d'autoaprenentatge a partir de les lectures i de l'anàlisi i síntesi de les bibliografia recomanada.

5. Avaluació acreditativa dels aprenentatges

Aquesta es planteja de forma continuada seguint les dues modalitats:

- A) Pels estudiants que es comprometen a assistir i participar de forma regular a a les classes i a realitzar les activitats que es proposin a l'aula.

- B) Pels estudiants que no puguin assistir ni participar de forma regular a l'aula, es proposa la següent avaluació

Treball a realitzar	Programació avaluació
Lectura, anàlisi i síntesi lectures recomanades A/B	Prova escrita tipus test al mes de novembre
Realització dels tallers d'observació A	Lliurament i avaluació del treball (abans vacances nadal)
Examen final A/B	Al mes de febrer 2008

Configuració de la nota dels crèdits teòrics i pràctics

Crèdits teòrics: Nota prova lectures (fins a 3 punts) + Nota exàmen final (fins a 5 punts)

Crèdits pràctics: Nota tallers d'observació (fins a 2 punts)

5.1 Indicadors d'avaluació

5.1.1. Avaluació de les lectures

En aquesta prova l'estudiant haurà de mostrar una comprensió de les lectures a partir de les diferents preguntes del test. Aquesta comprensió inclou:

- Identificar i definir els conceptes claus de les lectures.
- Identificar i diferenciar aquests conceptes segons les diferents corrents teòriques.

5.1.2. Avaluació del treball d'observació

Es valorarà diferents aspectes:

- La claredat expositiva
- La qualitat formal del treball (estructura, bibliografia, etc)
- La creativitat expositiva,
- Identificació i descripció dels indicadors d'observació proposats

- Identificació i comprensió dels elements de transformació i canvi en el context social

5.1.3. Avaluació de l'examen

En aquesta prova es valorarà que l'estudiant pugui:

- Identificar, definir i diferenciar els principals conceptes de la sociologia
- Identificar els principals problemes de les societats contemporànies
- Realitzar un anàlisi d'aquests problemes socials des d'una mirada sociològica.
- Aquesta comprensió ha de realitzar-se a partir d'arguments clars i ben estructurats.

6. Fonts bibliogràfiques

6.1. Fonts d'informació bàsica organitzades per temes

TEMA 1. Aprendre a observar i a interpretar la realitat social

BERGER, P. *Invitació a la Sociologia*. Barcelona, Herder, 1995. (cap. 1, 2, 7 i 8)

CARDÚS, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya. Proa. Barcelona, 1999. (cap. 1 i 6)

TEMA 2. L'evolució del pensament sociològic i el desenvolupament de les Ciències Socials.

CARDÚS, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Ed. de UOC. Barcelona: Proa., 1999 (cap. 4 i 5)

MACIONIS, J. i PLUMMER, K. *Sociologia*. Madrid: Prentice Hall, 1999. (cap.)

TEMA 3. Cicles, trajectòries i històries de vida

CARDÚS, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Ed. de UOC. Barcelona: Proa., 1999 (cap. 2 i 3).

GIDDENS, A. *Sociologia*. Madrid, Alianza Universidad Textos, 1997. (cap. 11)

TEMA 4. El procés de globalització, conflicte, canvi social i creativitat social. El paper dels moviments socials.

FERNÁNDEZ DURAN, R i altres *Globalización capitalista. Luchas y resistencias*. Ed. VIRUS, Barcelona 2001. (Cap. 1 pp. 65-142)

BECK, U. *La sociedad del riesgo*, Paidós, Barcelona, 1998. (Cap. 1, pp- 25-56)

TEMA 5. L'estructura social i el sistema de desigualtats

GIDDENS, A, *Sociología*, Madrid, Alianza Universidad Textos (cap. 10)

MIGUÉLEZ, F. i altres. *Desigualtat i canvi*. Barcelona, Biblioteca universitària, Ed. Proa, UAB, 1996. (Cap. 1, 2, 5 i 6)

TEMA 6. Control social, desviació, marginació i exclusió social.

DAVIS, M. *Control urbano: la ecología del miedo. Más allá de Blade Runner*. Ed. VIRUS, Barcelona 2001.

Giorgio, A. de, Tolerancia cero. Estrategias y prácticas de la sociedad de control, Barcelona: ed. Virus, 2005 (primera part pp- 43-80)
LOPEZ, G.M. Condición marginal y conflicto social, Ed. Talasa, Madrid, 1999. (cap. 2 pp. 32-63)

6.2. Bibliografía general:

ADELANTADO.J. i altres. “Les relacions entre política social i estructura social: una proposta teòrica”. Working paper, 1998/1.
ALEXANDER,J. C. *Las teorías sociológicas desde la Segunda Guerra Mundial*, Gedisa, Barcelona, 1990.
ÁLVAREZ, I. “Los retos de la inmigración” a Contreras, J. “Los retos de la inmigración”. Racismo y pluriculturalidad”. Madrid: Talasa, 1994.
ALVAREZ-URIA i altres Desigualdad y pobreza hoy, Ed. Talasa, Madrid, 1995.
AMOROS, C. *Hacia una crítica de la razón patriarcal*. Madrid, Anthropos, 1985.
ARON, R. *Las etapas del pensamiento sociológico*, I-II, S.XX, Buenos Aires, 1992.
BASAGLIA, Franco i BASAGLIA, Franca, La mayoría marginada.ED. Laia, Barcelona, 1977.
BECK, U. *¿Qué es la globalización. Falacias del globalismo. Respuestas a la globalización*, Paidós, Barcelona, 1998.
- *La sociedad del riesgo*, Paidós, Barcelona, 1998.
BELTRÁN, M. *La realidad social*, Madrid, Tecnos, 1991.
BERGER,P. i LUCKMANN, Th. La construcció social de la realitat, Barcelona, Ed. Herder, 1988.
BLUMER, H. *Interaccionismo simbólico*, Hora, Barcelona, 1981.
BORDERIAS,C.; Carrasco,C; Alemany,C. “Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales”. Barcelona: Economía crítica, 1994.
BORDIEU, P. y PASSERON, J.C. *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Barcelona, Laia, 1977.
BOUDON, R. *La lógica de lo social*,. Introducción al análisis sociológico. Madrid, Rialp, 1981.
BOURDIEU, P. *La miseria del mundo*. Akal ediciones/ Grandes temas. Madrid, 1999.
CASTEL, R. *la metamorfosis de la cuestión social. Una crónica del salariado*. Argentina, Paidós, 1997.
CASTELLS, M. *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 2: El poder de la identidad. Madrid: Alianza editorial,1997.
COHEN, S. *Visiones de control social*, Barcelona, PPU, 1988.
CORCUFF, P. *Las nuevas Sociologías. Construcciones de la realidad social*. Alianza editorial. Madrid, 1998.
COSER, L., *Las funciones del conflicto social*, F.C.E., México, 1961.
COSTA, J. “Els canvis urbans i la seva incidència en la dinàmica de la vida i les relacions socials” a la revista Àmbits de Política i Sociologia num. 15. Barcelona, Col.legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya, 2000
DAHRENDORF, R. *El conflicto social moderno. Ensayo sobre la política de la libertad*, Madrid, Mondadori, 1990.
FEITO ALONSO, R. *Estructura social contemporánea. Las clases sociales en los países industrializados*. Madrid, Siglo XXI, 1997.
FERNÁNDEZ DURAN, R *La explosión del desorden. La metrópoli como espacio de la crisis global*. Ed. Fundamentos, Madrid, 1996.
FERRAROTI, F. *La historia y lo cotidiano*, Barcelona, Península, 1991.
FOUCAULT, M. *Vigilar y castigar*. Madrid: Siglo XXI, 1975.
GARCÍA, M., IBÁÑEZ, J. Y ALVIRA, F. (Eds.) *El análisis de la realidad social*. Madrid, Alianza, 1986.
GARCIA-BORES, P. i altres. *Los no-delinquentes. Como los ciudadanos entienden la criminalidad*. Barcelona, Fundació La Caixa, 1995.

- GARRIDO, L. y GIL CALVO, E. (Eds.) *Estrategias familiares*. Madrid, Alianza, 1993.
- GIDDENS, A. *Sociología*. Madrid, Alianza Universidad Textos, 1997.
- GIDDENS, A. Y TURNER J.H. La teoría sociológica hoy, Alianza, Madrid, 1990.
- GINER, Salvador. *Sociología*. Barcelona: Península, 1986.
- GOFFMAN, E, *Estigma. La identidad deteriorada*, Amorrortu, Buenos Aires, 1963.
- IBÁÑEZ, J. Por una sociología de la vida cotidiana, Siglo XXI, Madrid, 1994.
- JULIANO, D. El juego de las astucias. Mujer y construcción de modelos sociales alternativos. Horas y horas, Madrid, 2001.
- KERBO, H.R. *Estratificación social i desigualdad*. McGraw Hill, Madrid, 1998.
- LARAÑA, E., GUSFIELD, J. (eds), *Los nuevos movimientos sociales*, CIS, Madrid, 1994.
- MACIONIS, J. i PLUMMER, K. "Sociología". Madrid: Prentice Hall, 1999.
- MIGUÉLEZ, F. i altres. *Desigualtat i canvi*. Barcelona, Biblioteca universitària, Ed. Proa, UAB, 1996.
- MILLS, C.W. *La imaginación sociológica*. Barcelona: Herder, 1987.
- MORIN, E. *Sociología*. Madrid, Tecnos, 1995.
- REX, J. El conflicto social, Siglo XXI, Madrid, 1985.
- RIECHMANN, J.; FERNÁNDEZ BUEY. *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona: Paidós Estado y sociedad. 1994.
- RITZER, G. *Teoría Sociológica Contemporánea*. Madrid, MacGraw-Hill, 1995.
- RODRIGUEZ, A. Creatividad y sociedad. Hacia una cultura creativa en el siglo XXI. Ed. Octaedro, Barcelona, 2001.
- SUBIRATS, J. (dir.), *Pobreza y Exclusión Social. Un análisis de la realidad española y europea*, Fundación La Caixa, Barcelona, 2004
- SZTOMPKA, P. *Sociología del cambio social*, Alianza, Madrid, 1993.
- SUTHERLAND, E.H. *Ladrones profesionales*. ;Madrid, La Piqueta, 1988.
- TAYLOR, I., WALTON, P. y YOUNG, J. *La nueva criminología. Contribución a una teoría de la conducta desviada*. Buenos Aires, Amorrortu, 1977.
- TORNS T. "Las asalariadas: un mercado con género" en Miguélez y Prieto *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI, 1999.
- TORRE de la S. Dialogando con la creatividad. De la identificación a la creatividad paradójica, Ed. Octaedro, Barcelona, 2003.
- TORRES LÓPEZ, J. *Desigualdad y crisis económica. El reparto de la tarta*. Madrid, Sistema, 1995.
- TOURAINÉ, A. *Sociología de la acción*, Ariel, Barcelona, 1969.
- VV.AA *Movimientos de resistencia al capitalismo global*, Barcelona: Ed. Hacer, 2005
- VILLASANTE, T.R. *Desbordes creativos. Estilos estrategias para la transformación social*. Madrid: La Catarata, 2006